

היום נלמד בעזרת ה':

קידושין דף פא

למדנו במשנה אישה אחת מותרת להתייחד עם שני אנשים.

אמר רב יהודה אמר רב לא שנו אלא בעיר: כל זה דוקא בעיר, אבל אם הם הולכים בדרך לא מספיק שני אנשים וצריך שלושה.

נימא מסייע ליה: מהמשנה בסוטה הנ"ל. שמוסרים לבעל ולסוטה שני תלמידי חכמים שילוו אותם. לכאורה הסיבה לכך כדי שלא יתייחדו (כי הבעל אסור באשתו עד שתשתה ויתברר שהיא כשרה). אך אם כן היה מספיק לשלוח איתם רק תלמיד חכם אחד שיצטרף לבעל, ואז הם יהיו שני אנשים שמותר להם להתייחד עם אישה. אלא מכאן ראייה שבדרך צריך שלושה אנשים.

דחיה: התם כי היכי דניהוו עליה סהדי: שם הסיבה שצריך שני תלמידי חכמים כדי שאם הוא יבוא עליה הם יהיו שני עדים שיבואו להעיד בבית דין על כך, ולא ימחקו את שם השם במים לחינם.

רב ורב יהודה הוו קאזלי באורחא: רב ורב יהודה הלכו בדרך והלכה אשה אחת לפניהם. אמר רב לרב יהודה: תרים את הרגליים ותלך מהר מ'לפני הגהינום' כלומר תעבור את האשה. א"ל רב יהודה: והרי אדוני אמר ששני אנשים כשרים מותרים להתייחד עם אשה. א"ל רב: מי אמר שהכוונה לכשרים כמוני וכמותך? אלא כמו מי? - כמו רבי חנינא בר פפי וחבריו שעמדו בניסיונות של עריות והתגברו על יצרם.

אמר רב מלקין על יחוד: על עבירה של יחוד עם אשה מענישים במלקות, אבל לא אוסרים אשה שהתייחדה על בעלה.

אמר רב אשי לא אמרן: לא אמרו שמלקין על יחוד אלא דוקא באשה פנויה, אבל באשה נשואה לא מלקין. משום שיחשבו הכריות שבאמת היא זינתה ובגלל שבימינו אין עונש מיתה נתנו לה רק מלקות, ויוציאו לעז על בניה שהם ממזרים.

מר זוטרא מלקי ומכריז: היה מלקה אשת איש שהתייחדה, אבל היה מכריז שהיא לא זינתה אלא רק התייחדה.

מר נמי לילקי ולכריז: מדוע אדוני לא מלקה אשת איש שהתייחדה ומכריז עליה שלא זינתה? אמר לו: אני חושש שיהיו אנשים שישמעו רק על המלקות ולא על ההכרזה.

אמר רב מלקין על לא טובה השמועה: מי שיוצא עליו 'קול' שהוא עובר עבירות של פריצות בעריות מלקים אותו על כך. משום שיש איסור לאו שלא להתנהג בצורה שתביא על האדם שמועה שהוא עושה עבירות. דין זה נלמד מבני עלי שיצאה עליהם שמועה רעה ועלי הוכיח אותם בלשון של 'לאו': **"אַל בְּנֵי כִּי לֹא טוֹבָה הַשְּׁמָעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ"** ולשון של 'אַל' הוא לאו (על פי הכלל בתורה שלשון 'השמר'/'פן'/'אל' – בא להזהיר על המצוה ב'לא תעשה'). [אמנם האיסור כאן הוא רק מדרבנן והפסוק הוא אסמכתא בעלמא. יש"ש].

מר זוטרא: כשהיה מלקה אדם שיצאו עליו שמועות רעות, היה מניח אפסר (שקושרים בצואר החמור) על צווארו וקורא לפניו את הפסוק הנ"ל, כדי להודיע לו שהוא לוקה על השמועה הרעה שיצאה עליו.

בעלה בעיר אין חוששין משום יחוד: כי היא מפחדים שבכל רגע הוא יבוא פתאום.

רב ביבי: רב ביבי הזדמן לביתו של רב יוסף. לאחר שהם אכלו בעליית הגג, ירדו רב יוסף ואשתו לקומה התחתונה, ורב יוסף פנה לצאת מהבית ואמר: תקחו את הסולם מתחת לביבי. כדי שרב ביבי לא יוכל לרדת למטה ולהתייחד עם אשתו.

קושיא: והאמר רבה וכו': תירוץ: שאני רב ביבי דשושבינתיה הוא: אשתו של רב יוסף היתה בעלת ברית שלו והיתה להם היכרות, ולכן היה שם חשש גדול יותר ולא הועיל שבעלה בעיר.

אנשים מבחוץ ונשים מבפנים: אם יש שני חדרים זה לפנים מזה, ולחדר הפנימי אין כניסה ויציאה לעצמו אלא רק דרך החדר החיצוני. אם בחדר החיצוני יש גברים ובחדר הפנימי נשים – אין חוששים לאיסור יחוד. כי לגברים אין צורך להיכנס לחדר הפנימי, ואילו כאשר אשה תצא החוצה דרך החדר החיצוני אין בכך יחוד, כי כאמור אשה מתייחדת עם שני אנשים.

אבל אם בחדר הפנימי יש גברים ובחיצוני נשים - יש איסור יחוד. משום שגבר שיצא החוצה יעבור דרך הנשים ולאיש אחד אסור להתייחד עם כמה נשים. [ומדובר שיש רק שתי נשים בחדר בחיצוני, כי עם שלושה נשים אין איסור יחוד. כמובא ברש"י בדף הבא].

במתניתא תנא איפכא: בכרייתא כתוב להיפך: אם האנשים בחדר החיצוני והנשים בפנימי - חוששים לאיסור יחוד. משום שמא אחד הגברים יכנס לחדר הפנימי בלי שישימו חבריו לב וייתייחד עם הנשים. אבל אם בחדר הפנימי גברים ובחיצוני נשים - אין חשש יחוד. משום שגבר שיצא לחדר החיצוני חושש כל הזמן שמא יצא גבר נוסף החוצה, ואילו אין חשש שמא אשה תיכנס לחדר הפנימי משום שבכל מקרה אין איסור יחוד של שני גברים עם אשה אחת.

אמר אביי: בגלל שיש שתי דעות הפוכות, ננקוט לחומרא כשתיהן.

אביי דייר גולפי: כשהיתה חופה או דרשה שמתקבצים שם גברים ונשים, הוא היה מניח הרבה קנקנים של חרס בין הגברים לנשים, כדי שאם מישהו ינסה לעבור לצד השני ישמע הקול של הכלים. רבא עשה בדומה לכך עם קנים כדי שישמע הקול של הקנים.

אמר אבין: סקבא דשתא ריגלא: נקודת התורפה של השנה היא החגים, שאז אנשים ונשים באים לשמוע את הדרשה והם משוחחים ביחד.

הנך שבויתא: מעשה בשבויות שנפדו מהשבי והובאו לעיר נהרדעא. הביאו אותם לביתו של רב עמרם החסיד, העלו אותם לעלית הגג ולקחו את הסולם והניחו אותו בצד. כאשר חלפה אחת מהשבויות בפתח של העלייה נפל אור בבית למטה בגלל הפנים המאירות שלה. לקח רב עמרם את הסולם שלא היו יכולים עשרה אנשים לסחובו אות, והוא סחב אותו לבד! ועלה בסולם. כשהגיע לאמצע הסולם הוא עצר ופיסק את רגליו בכדי להתגבר על יצרו, והתחיל לצעוק 'אש בבית של עמרם'. הוא רצה שבני השכונה יתאספו לכבות את השריפה ואז הוא יתבייש ויתגבר על היצר הרע. באו התלמידי חכמים לכבות את השריפה, ואז הם ראו אותו באמצע הסולם ואמרו לו 'ביישת אותנו' (שלתלמידי חכמים יש יצר הרע לחטוא). אמר להם: מוטב שתתביישו בביתו של עמרם בעולם הזה, ולא תתבישו בי בעולם הבא (אם הייתי חוטא).

ואז רבי עמרם השביע את היצר הרע שיצא ממנו, ויצא ממנו כמו עמוד של אש. אמר לו רבי עמרם: שים לב שאתה אש ואני בשר ואני עדיף ממך!. (מסיפור של רבי

עמרם לומדים שבשעה שהיצר הרע מתגבר על האדם אין להתמודד בצורה שכלית מולו אלא בפעולה של תחבולה. (נפש החיים).

רבי מאיר: רבי מאיר היה מתלוצץ מעוברי עבירה ואומר: קל להתגבר על היצר, ואם הם רק היו רוצים הם היו מתגברים. יום אחד הלך רבי מאיר על שפת הנהר, ובא השטן ונדמה לו כאשה בעבר השני של הנהר. רבי מאיר רצה לעבור את הנהר ולהגיע אליה, אבל לא היתה ספינת מעבורת. הלך רבי מאיר ועבר את הנהר בצורה מסוכנת על 'מצרא' - משטח עץ צר המונח על הנהר וכשהולכים עליו מחזיקים בחבל שמתוח מצד לצד.

כהשגיע רבי מאיר לאמצע הנהר עזב אותו היצר הרע, ואמר לו: אם לא שמכריזים ברקיע 'הזהרו כרבי מאיר ותורתו' הייתי עושה אותך שווה שתי מעות... [ההכרזה ברקיע היא בגלל ש'כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו' אלא שזכות התורה מצילה אותו מהחטא. מהרש"א].

רבי עקיבא וכו': יום אחד השטן נדמה לו כאשה בראש הדקל. התחיל רבי עקיבא לעלות בדקל, וכשהגיע לאמצע הדקל עזב אותו היצר הרע, ואמר לו כנ"ל.

פלימו: היה רגיל לומר כל יום 'חץ בעיניך השטן'. יום אחד בערב יום כיפור הגיע השטן ונדמה כמו עני, וקרא בפתח הבית שהוא רוצה לאכול. הביאו לו לחם. אמר להם העני: יום כזה שכולם אוכלים בפנים אני אוכל בחוץ?... הכניסו אותו לבית, הושיבו אותו בצד והביאו לו לחם. אמר להם: יום כזה כולם אוכלים על השולחן ואני לבד בצד?... הושיבו אותו ליד השולחן. ישב העני ליד השולחן כשכולו מלא שחין ופצעים מוגלתיים המוציאים ליחה מאוסה. והיה העני עושה דברים מאוסים. אמרו לו: שב כמו שצריך ואל תמאס אותנו. אמר להם העני: תביאו לי כוס לשתות. הביאו לו. השתעל העני והשליך לתוכה ליחה היוצאת מהריאות. גערו בו בני הבית. ואז הוא עשה את עצמו כאילו הוא מת.

השטן השמיע להם קולות מחוץ לבית כאילו אנשים אומרים 'פלימו הרג בן אדם! פלימו הרג בן אדם!'. פחד פלימו שיבואו שוטרי המלך להרוג אותו, וברח והתחבא בבית-הכסא מחוץ לעיר. הלך העני אחריו ונפל לפניו. ואז פלימו חשב שהעני באמת לא מת בבית אלא עכשיו הוא מת (מהרש"א). ראה השטן שפלימו מצטער וגילה לו שזה הוא השטן, ואמר לו: מדוע אתה אומר 'גירא בעיני דשטן'? אמר לו

פלימו: אז איך אני אומר כדי לדחות אותך ממני שלא תחטיא אותי? אמר לו השטן: תאמר שהקב"ה יגער בשטן.

רבי חייא בר אשי: היה רגיל כל פעם להתפלל ב'נפילת אפיים' שהקב"ה יציל אותו מהיצר הרע. שמעה אשתו וחשבה לעצמה הרי הוא כבר כמה שנים פורש ממנו בגלל שהוא זקן, מדוע הוא מפחד מהיצר הרע?

פעם אחת הוא למד בגינה שבביתו. הלכה אשתו והתקשטה ועברה לפניו פעם ועוד פעם. אמר לה רבי חייא: מי את? אמר לו: אני 'חרותא' (זונה מפורסמת) שחזרתי היום לעיר. תבע אותה לעבירה. אמרה לו תביא לי ענף קטן שבראש הדקל. קפץ והביא לה.

כשהוא חזר לביתו, אשתו (שהורידה את התכשיטים) הדליקה את התנור, נכנס רבי חייא וישב בתוכו כדי להמית את עצמו [מותר לאדם להמית את עצמו כדי לכפר על עוונותיו. עיון יעקב]. אמרה לו אשתו: מה קרה? סיפר לה. אמרה לו: אני היתי האשה הזו. הוא לא האמין לה עד שהיא נתנה לו סימנים שזו באמת היתה היא. אמר לה רבי חייא: בכל אופן אני הרי לאיסור התכוונתי... בעקות כך כל ימיו הוא היה מתענה עד שהוא מת באותה מיתה.

הגמרא מביאה ראייה שאדם שהתכוין לעשות איסור אפילו שהתברר שעשה היתר צריך כפרה על כך.

דתניא אישה הפרם: נאמר "וְאִם הָפַר יָפַר אֶתְּם אִישָׁה בְּיוֹם שָׁמְעוּ כָּל מוֹצָא שְׁפָתֶיהָ לַנִּדְרֶיהָ וְלֵאסֹר נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם אִישָׁה הַפָּרִם וְיִ-הִהָּ יִסְלַח לָהּ" אם בעלה הפר לה את הנדר מדוע היא צריכה סליחה מהשם? אלא בהכרח מדובר שהיא לא ידעה שבעלה הפר לה ועברה על הנזירות לפי מחשבתה, ולכן למרות שבאמת בעלה הפר לה היא צריכה סליחה מה' על כך שהתכוונה לעבור עבירה.

כיוצא בדבר אתה אומר: נאמר "וְאִם נָפַשׁ כִּי תִחָטָא וְעִשְׂתָּהּ אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְיָ-הֹהָ אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְלֹא יָדַע וְאָנְשָׁם וְנָשָׂא עֹנֹו". מדובר שהיתה לפניו חתיכה ספק של שומן ספק של חלב (שומן מותר באכילה ואילו חלב אסור באיסור כרת), והוא סבר שהיא שומן, ולאחר שאכלה התברר שהיא ספק - הוא צריך להביא קרבן 'אשם תלויו' לכפר על כך שעשה ספק עבירה. קל וחומר למי שהתכוון לאכול חלב ואכל חלב!

על דבר זה ידו כל הדווים: מי שיש לו לב להצטער, יצטער על כך שאפילו מי שלא התכוין לחטוא צריך כפרה.

*

מתייחד אדם עם אחותו: מותר לו רק להתייחד איתה לפרקים אך לא לגור איתה בקביעות באותו בית. אבל עם אימו או ביתו מותר לו לגור ביחד.

שמואל חולק על כך. והגמרא מקשה מהמשנה שלנו על שמואל שמותר להתייחד עם אימו ובתו.

אמר לך שמואל: הרי גם לשיטתך - מה תענה על הכתוב בברייתא שמותר להתייחד עם אחותו בעדים, ומשמע שבלי עדים אסור להתייחד! אלא בהכרח שזו מחלוקת תנאים. ואני סובר כתנא החולק על המשנה.

דתניא אמר רבי מאיר הזהרו בי: רבי מאיר אמר לאנשי ביתו: תזהרו שלא להשאיר אותי לבד עם בתי כדי שלא אתייחד איתה.

ליגלג עליו אותו תלמיד: על רבי טרפון שהוא מחמיר יותר מידי.

אפילו עם בהמה: אלו דברי שמואל הנ"ל שאסור להתייחד עם בהמה. הגמרא מביאה הוראות בענין:

אביי: כשהוא היה הולך בשדה וגורס את תלמודו הוא היה מרחיק את הבהמות מכל השדה כדי שלא יתייחד איתם. רב ששת היה מעביר אותם לצד השני של הנהר.

רב חנן מנהרדעא: פגש את רב כהנא וראה אותו יושב ולומד ובהמה עומדת לפניו. שאל אותו: האם מר לא סובר שאסור להתייחד עם בהמה? אמר לו: לא שמתי לב שיש כאן בהמה.

אמר רבא מתייחד אדם עם שתי יבמות: מותר להתייחד עם שתי יבמות - שתי נשים של שני אחים, מכיון שהן שונאות זו את זו. וכן עם שתי צרות - שתי נשים של בעל אחד. וכן עם אשה וחמותה וכו'. מהטעם הנ"ל.

עם אשה ותינוקת שיוזעת וכו': ילדה קטנה שמצד אחד מבינה מה זו ביאה ותוכל לספר על כך, ומצד שני אין לה עדיין יצר לביאה ולכן היא לא תתפתה לעבירה - יכולה להיות 'שומרת' מאיסור יחוד.

*

למדנו במשנה: קטן עם אימו, או אב עם בתו הקטנה, מותרים לישן יחדיו אפילו כשגופם נוגע זה בזה ללא בגדים. אבל אם הם גדולים מותרים לישון באותה מיטה אבל רק עם בגדים בלי נגיעת בשר.

וכמה: מה השיעור שהילדים כבר נעשים גדולים לענין זה?

וזה וזה כי שיהיו 'שדים נכונם ושערך צימח': לשתי הדעות, לגבי בת - צריך שיהיו לה הסימנים שנאמרו בנביא יחזקאל: שדיים, ושתי שערות באותו מקום. (שיעור השדיים מפורש במסכת נדה). המחלוקת היא לגבי השערות. האם שערות שצמחו מגיל תשע נחשבות לסימן גדלות, או לשומא (= יבלת) בעלמא.

לא שנו אלא שאינה בושא לעמוד וכו': דוקט שהילדה אינה מתביישת לעמוד לפני אביה כשהיא ערומה, אבל אם היא מתבישת סימן שיש לה כבר יצר וטעם בביאה, ואסור לישון איתה בקרוב בשר.

רב אחא בר אבא: הגיע לבקר את רב חסדא חתנו. לקח רב אחא את בת רב חסדא נכדתו והושיבה בחיקו. אמר לו רב חסדא: האם אדוני לא יודע שהיא מקודשת וצריך להתרחק מאשת איש? [המאירי מבאר שבגלל שהיא התקדשה היצר שלה מתחיל להתעורר וממילא יש להתרחק ממנה בגלל שהיא בתו האסורה עליו]. א"ל רב אחא: עברת על דבי רב כי קדשת אותה כשהיא קטנה. א"ל רב חסדא: אדוני עבר על דברי שמואל וכו'.

א"ל רב אחא: אני סובר כדבריו האחרים של שמואל שאמר 'הכל לשם שמים'. ואני לא מתכוין לאהבת אישות, אלא לאהבת משפחה וכן לעשות קורת רוח לאימא שלה שתראה שאני מחבב את הבת שלה.